

WPROWADZENIE

Kryzys i dynamika przemian gospodarczych, wielowymiarowość, złożoność i głębokość zmian cywilizacyjnych zmuszają środowiska naukowe do badania przyczyn zawodności dotychczasowego modelu ustroju gospodarczego i poszukiwania nowych rozwiązań systemowych inkorporujących zachodzące zmiany w rzeczywistości gospodarczej i społecznej. Próby tłumaczenia przyczyn kryzysu gospodarczego, a zwłaszcza poszukiwanie dróg rozwoju społeczno-ekonomicznego na gruncie teorii neoklasycznej ekonomii wydają się nie spełniać oczekiwań teoretyków i praktyków gospodarczych. Zachowania realnej gospodarki nie są zgodne z przyjętymi założeniami klasycznej czy neoklasycznej ekonomii.

Po pierwsze, „niewidzialna ręka” rynku nie spełnia funkcji „twardego” egzekutora efektywności. „Faulty market” można uznać za sprawcę alternatywnych form zachowań podmiotów gospodarczych, orientujących się na: rozwijanie wewnętrznych struktur i powiązań oraz tworzenie organizacji sieciowych. Zmiany zachowań przedsiębiorstw tłumaczy się dążeniem do redukcji dynamicznie rosnących kosztów transakcyjnych.

Po drugie, rośnie ryzyko i niepewność w działalności gospodarczej, co w sposób naturalny zmienia perspektywę decyzyjną podmiotów gospodarczych z analizy sprawności alokacji zasobów na zagadnienia koordynacji procesów i działań oraz relacje z otoczeniem.

Po trzecie, ład korporacyjny i gospodarczy bez odpowiedniego systemu instytucjonalnego jest narażony na łamanie i wypaczenie, co nieuchronnie prowadzi do anarchizacji życia społeczno-gospodarczego i zahamowania rozwoju. Można ryzykować tezę, że sprawny system instytucjonalny jest katalizatorem postępowych przemian strukturalnych, aktywizacji podmiotów gospodarczych i tworzenia platform współpracy zorientowanych na rozwój.

Po czwarte, w ekonomii klasycznej przyjmuje się założenie o racjonalności działań podejmowanych w warunkach nieograniczonego dostępu do informacji i wiedzy, tymczasem asymetria informacji jako przedmiot badań stanowi ważny element modeli konkurencji.

Po piąte, zmienia się optyka pozyskiwania zasobów. W tradycyjnej mikroekonomii przedsiębiorstwo występowało jako całość. Globalny dostęp do zasobów zmusza podmioty gospodarcze do wykształcenia umiejętności ich pozyskiwania i wykorzystywania.

Po szóste, współcześnie traci na znaczeniu koordynacja wewnętrzna w procesie wytwarzania i dystrybucji produkcji. Producent finalny może optymalizować wybór pomiędzy wysokością kosztów transakcyjnych a poziomem kosztów koordynacyjnych.

Czy zatem należy winić cały nieład w światowym systemie gospodarczym mainstreamową doktryną neoliberalną, jak czyni to wielu światowej rangi teoretyków ekonomii? A może jest to nietypowy, ale nierozłącznie związany z gospodarką rynkową cykl sinusoidalnego jej rozwoju? Z doświadczeń krajów posocjalistycznych wynika, że ważne jest, aby nie zastępować rynku, ale ograniczać jego niedoskonałości.

Spośród wielu diagnoz zawirowań w światowej gospodarce podkreśla się niedocenywanie strony jakościowej zmian społeczno-gospodarczych zachodzących w długookresowej perspektywie. W tym kontekście opracowanie raportu diagnostycznego „Polska 2030” można odczytać jako podstawę analityczną do zbudowania długookresowej strategii rozwoju kraju („Trzecia fala nowoczesności”), opartej na trzech filarach: innowacyjności, dyfuzji (równoważenia) i efektywności.

Opracowanie „Nowoczesność przemysłu i usług” jest nie tylko prostym odniesieniem do strategii rozwoju kraju „Trzecia fala nowoczesności”, ale jej treści zwierają wiele wątków unowocześniania zarządzania przemysłem i usługami zarówno w układzie strukturalnym, jak i przestrzennym. Dokonując pewnego uszeregowania tematycznego artykułów, można wskazać następujące obszary eksploracji unowocześniania:

- koncepcje, kierunki i relacje międzyorganizacyjne,
- zarządzanie organizacjami publicznymi,
- innowacyjność w układach podmiotowym i regionalnym,
- koncepcje, metody i narzędzia zarządzania,
- zarządzanie zasobami w organizacjach gospodarczych,
- zarządzanie na Ukrainie.

Wymienione obszary badawcze nie wyczerpują całego spektrum tematycznego pracy, której wybrane artykuły będą prezentowane na międzynarodowej konferencji „Nowoczesność przemysłu i usług”, organizowanej przez Wydział Organizacji i Zarządzania Politechniki Śląskiej, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach i Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa Oddział w Katowicach. Opracowanie jest wynikiem współpracy naukowej środowisk krajowych i zagranicznych, koncentrujących swoje zainteresowania wokół problematyki nowoczesności przemysłu i usług. Znaczącym *signum temporis* jest ekspozycja problematyki unowocześniania gospodarki przez naukowców z Ukrainy. Zebrane artykuły w swych warstwach teoretyczno-poznawczej i metodycznej stanowią podstawę do nowych przemyśleń, krytycznej analizy i inspirację do dalszych badań. Dziękując Autorom za przyjęcie zaproszenia do napisania tych artykułów, wyrażamy przekonanie, że przedstawione w nich zagadnienia zainteresują teoretyków i praktyków gospodarczych oraz studentów.

Jan BRZÓSKA

Jan PYKA